

עין משפט
נר מצוה

פח א מיי פייצ מהל' מאכלות אסורות הלכה כג ועיין בהשגות ובכ"מ סמג לארין קמח טוש"ע י"ד ס' קמח סעיף ב וספי קנד סעיף טו]:
פח ב מיי שם פי"ג הלכה ג ועיין בהשגות ובכ"מ ולחם משנה סמג שם טוש"ע י"ד ס' קמח סעיף ה:
צ ג מיי פי"ב מהל' מטמא' משכב ומושב הלכה ג:
צא ד מיי פי"ג מהל' מאכלות אסורות הלכה ז סמג לארין שם טוש"ע י"ד ס' קמח סעיף טו:

צה ה מיי [שם] ופי"ב מהל' מטמא' משכב ומושב הלכ כא:

צה ו ז מיי פי"ב מהל' מטמא' משכב ומושב הלכ כ:

צה ח מיי שם הלכ יט ואע"פ שדיו מגעת מותר:

צה ט מיי שם ובלנד שלא תהא ידו מגעת ועיין בכסף משנה:

צו י מיי פי"ב מהלכות מאכלות אסורות הל' כד סמג לארין קמח טוש"ע י"ד ס' קמח סעי' יב:

ע:

ההיא רביתא דהות נקיטא **אופיא** בידה אמר רבא חמרא שרי. פ"ה דוקא תינוקת שאינה יודעת צטיצ ניסוך ולא טרחה ליגע אבל נערה גדולה לא תלינן לקולא מיהו לא מלינו חלוק זה צשוק מקום לכן נראה דלאו דוקא רביתא ה"ה גדולה אלא דעודלא

הכי הוה ומיהו לפ"ה לא נפקא מניה מידי עכשיו דגם הגדולים אינם נקיאים צטיצ ניסוך:
אימר מגבה דחביתא קלמטה. ולא נגעה ציין אלא מן האויר קלטתה אבל אי שקלתה מעל גבי היין יאסר מטעם נזק מיהו יש צספרים ישנים שקלתה ואפילו הכי שרי משום דלינה צקיה צטיצ ניסוך ולא מסרה נפשה למינגע כפ"ה אבל בגדולה כיון דנקיטא אופיא איכא

למיטש:
ההוא פולמוסא דסליק לנהרדעא פתחו חביתא טובא א"ר חייא בר אבא עובדא הוה קמיה דר' יוחנן ושרא ולא ידענא אי משום דקבכר כר"א ב' ופריך **ספק ביאה ספק מגע** הוא. דודאי עובדי כוכבים נינהו ואע"ג דגבי גנזי דלעיל אמרינן דהוי ספק ציאה ספק אס אס הס עובדי כוכבים או אס הס ישראלים ה"מ גנבים דיט מהם שהם ישראל אבל פולמוסא סתם עובדי כוכבים הס דאי הוה ישראל היה הדבר ניכר ונדוע ומדלא נודע ש"מ שהם עובדי כוכבים וא"כ ספק מגע הוא וע"כ לא מטטר ר"א אלא צספק ציאה אבל ספק מגע טמא ומשני כיון דפתחי טובא ספק אדעתא דממונא ספק אדעתא דשמיה פתחו ופ"ה דפתחו יותר מכדי שמיה מוכחא מילתא דלדעתא דממונא פתחו ובגנבותייהו טרידי כפ"ה לפי שיטתו דלעיל ופירושו דחוק ועוד קשה דמ"ש גבי גנזי דאמר ספק ישראל נינהו וגבי פולמוסא אמר ודאי עובדי כוכבים נינהו א"כ ה"ל לתלמודא לפרש לכן פי' ר"ת לפי שיטתו דלעיל שפיר דר"א מטטר משום ספק ספיקא והכי פי' הכא ספק ציאה ספק מגע הוא פי' נהי דהוי ספק אס הפולמוסא הס עובדי כוכבים או ישראל כמו בגנבים מ"מ אס הס עובדי כוכבים ודאי נגעי וליכא רק חדא ספיקא דלא דמי להיחא דגנבים דלעיל דאמרינן דהוי ספק מגע אס נגעו אס לאו היינו משום דסתם גנבים אדעתא דממונא אמו אבל פולמוסא סתם צאים לאכול ולשמות כדאמר פרק שני דציצה (דף כא.) ושחטנו להם עגל והאכלנום והשקוס וא"כ הוי ספק מגע משום דליכא אלא חדא ספיקא ובחדא ספיקא לא אמר ר"א ומשני

כיון דפתחו טובא יותר מכדי שמיה אימור אדעתא דממונא פתחו וא"כ הוי ספק ספיקא ספק עובדי כוכבים או ישראל ואת"ל שהם עובדי כוכבים שמא פתחו לשם ממונא ולא אדעתא דשמיה כיון דליכא טובא:

לא מסרה לה אלא שמירת מפתח. ולא סמכא אדעתא דליכא טובא:
כוכבים צביתו ונמסר להם כל המפתחות אף של יין אס אין אוכלים ושותים ממה שצבית ישראל היין מותר ואם אוכלים צבית אסור ואמנם אס מלאן ישראל כמו שהניחם מלאים כשרים דכוותיה אשכחן גבי צגדיו לענין עומאה שאם מלאן כמו שהניחם טהורים ואמרינן עלה וכן ציין נסך ואולי כשמחפשין אותו צכל מקום ובקרקע ובכתלים את מטמוני ישראל גם היין אסור לפי שגם לתוך צביות הכניסו קנה ארוך לחפש צו אכן אס היה לישראל סימן וחצור צמנופה מותר דאם הסיקו לחפש צה לא היו מחזירין אותה דהא לא מירתמי מישראל כלל:
פתוחות אסורות. משמע אפילו טובא ולא אמרי' אדעתא דממונא פתחו כדאמרי' לעיל גבי פולמוסא והיינו משום דפולמוסא צאים לגבות מס המלך וארנונא ולכן איכא למימר דלדעתא דממונא פתחו אבל צולשת אינם צאים כי אס דוקא לאכול ולשתות:

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

רבינא. תינוקת עובדת כוכבים:
אופיא. אשקומ"א של יין:
אימר מגבה דחציטא שקלתה. דדוקא רביתא דלינה יודעת צטיצ ניסוך ולא מסרה נפשה למינגע אבל גדולה מכי חזינן דנקיטא אופיא לא תלינן לקולא:
אע"ג דליכא סו. שאין שם אופיא עוד ואיכא למימר

הא ודאי צגו חציטא שקלתה:
אימר איסרמי. דהך אופיא הוה דהואי הסם:
פולמוסא. ראש הגייס שר לצא:
ולא ידענא אי. שרא משום ספק עובד כוכבים ספק ישראל וכר"א דאמר ספק ציאה טהור. ולקמיה פריך הא לאו ספק ציאה הוה דודאי עובדי כוכבים היו:
ישראל נינהו. ואולינן צתר רוצא דליכא ספיקא:
כיון דמפסחי טובא. הרבה יותר מכדי לורך שתייתן מוכחא מילתא דלדעתא דממונא פתחו ובגנבותייהו טרידי ודמי לצולשת שנכנסה לעיר צשעת מלחמה דקתמי מתנייתין [לקמן] אלו ואלו מותרות הלךך אע"ג דספק מגע הוה כיון דמוכחא מילתא לקולא כספק ציאה דמי:
מסוביתא. מוכרת יין צמות כמו וולל וסוצא (דברים כא) סבאך מהול צמים (ישעיה ה):
אקלידא. מפתח (א) שמירת מפתחות ולא סמכא דעתה ליכנס ונתפסת כגנב:
יין נסך מיצטאי. צניחותא ומסייע לרב דמי:
למימרא דטהרות אלימי מיין נסך. מדנקט לה צלשון ק"ו:
שחלקה צמסיפס. מחינה נמוכה עם הארץ מלד זה וחצר שטטר טהרות מלד זה:

אינו עושה יין נסך. דנתפס עליו כגנב. אלמא טהרות אלימי:
מיסיצי. שמי חצירות וז לפנים מזו הפנימית של חצר:
וחילונא. הפתוחה לרה"ר של עם הארץ דאין לו לעם הארץ דריסת הרגל על הפנימית:
שוטח שס. צפנימית אבל אי הוי איפכא דחילונא של חצר מיון דהוי לעם הארץ דריסת הרגל צחילונא אין חצר שוטח שם פירותיו. מ"מ קשיא לרב דקתני אע"פ שידו של עם הארץ מגעת לשם:
הסם משום דנתפס עליו כגנב. דמה לו צפנימית אבל חלוקה דכתאר אחד דמי כי עייל ידיה לא מתפסי כגנב:
אמלרי. דגג קמלרנא אני מכיון למדת צנין שאני רווה למדוד לכך הושטתי את ידי. לשון אחר מתשובת הגאונים מתמוגג אני אשטנדיל"ר צלע"ו וגרסי' אימלודי קא ממלדנא:
צלד גגו. שאינו גבוה ממנו וליכא למימר מתמוגג אני כשמושיטי ידו שם:
אנא דאמרי כרצג"ג. דאמר לעיל וצלנד שלא תהא ידו של עם הארץ מגעת שם ולרב לא שאני ליה

צין שגג חצר למעלה צין שהוא שוה לו:
בתנ"י צולשת. חיל. על שם שמחפשין וחותרין קרי להו צולשת כדמתרגמינן ויחפשו (וצלש: גב' כרקוס

ורמינהי אסור ואמנם אס מלאן ישראל כמו שהניחם מלאים כשרים דכוותיה אשכחן גבי צגדיו לענין עומאה שאם מלאן כמו שהניחם טהורים ואמרינן עלה וכן ציין נסך ואולי כשמחפשין אותו צכל מקום ובקרקע ובכתלים את מטמוני ישראל גם היין אסור לפי שגם לתוך צביות הכניסו קנה ארוך לחפש צו אכן אס היה לישראל סימן וחצור צמנופה מותר דאם הסיקו לחפש צה לא היו מחזירין אותה דהא לא מירתמי מישראל כלל:
פתוחות אסורות. משמע אפילו טובא ולא אמרי' אדעתא דממונא פתחו כדאמרי' לעיל גבי פולמוסא והיינו משום דפולמוסא צאים לגבות מס המלך וארנונא ולכן איכא למימר דלדעתא דממונא פתחו אבל צולשת אינם צאים כי אס דוקא לאכול ולשתות:

ורמינהי

מסורת הש"ס

(א) טהרות פי"ו מ"א, (ב) מוספתא פי"ט דטהרות ה"ו, (ג) שם ע"ש וז"ע, (ד) נכתובת סו. שבת מא. נדה יג.], (ה) צבראשית מד,]

◄◄

הגהות הב"ח

(א) גמ' ההוא פולמוסא. כ"צ עיין פי' חוקת הצמים דף נה ע"ב צמוס' צד"ה ר' אליעזר מטטר: (ב) שם דמסרה לה אקלידא לעובדת כוכבים כ"ל ומינת מפתחה נתקח: (ג) ר' אליעזר מטטר: (ד) ר"ה שאני הסם משום וכו' דמה לו צפנימות. כ"ב עיין רש"י צב"צ דף י' ע"ב השעם דאנו נתפס כגנב משום שיכול לומר כלי נפל מידי לכך צלמי הנה וקשה דהרי מיוין זה יכול לומר ג"כ כשנגנב לפימיו וז"ע:

◄◄

לעזי רש"י

אישקום"א. קצ"ך. אשטנדיל"ר [אשטינדיליי"ר]. להפתחה, להשתרע.

◄◄

מוסף רש"י

בולשת. חילות גייס האא לעיר על שם שמחפשין וצולשים את העיר קרי לה צולשת (שבת זא). חיל, על שם שמחפשים כל העומותים (כתובות יז). שמחשין ובחזין, כדמתרגמינן (צבראשית לא) ויחפש, וצלש (נדה יג.). בשעת שלום. כגון שהוא של אותה מלכות (שבת זא).